

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Медичний факультет
Кафедра клінічної медицини

Силабус
нормативної освітньої компоненти
«Загальна практика (сімейна медицина)»

підготовки	магістра
спеціальності	222 «Медицина»
освітньо-професійна програма	«Медицина»

Силабус освітньої компоненти «Загальна практика (сімейна медицина)» підготовки магістра, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 222 Медицина, за освітньо-професійною програмою «Медицина».

Розробник: Джуманюк Любов Миколаївна – лікар-трансфузіолог, асистент кафедри клінічної медицини

Силабус освітньої компоненти затверджено на засіданні кафедри клінічної медицини, протокол засідання кафедри № 7 від 03.02.2022 р.

Завідувач кафедри

Галей М. М.

© Джуманюк Л.М., 2022 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Денна форма навчання	22 Охорона здоров'я 222 Медицина Медицина Магістр	Нормативна. Цикл загальної підготовки
		Рік навчання - 6
		Семестр - 11-й
		Лекції - 0 год.
Лабораторні - 46 год.		
Кількість годин / кредитів 90/3		Самостійна робота - 38 год.
		Консультації - 6 год.
ІНДЗ: немає		Всього годин - 90 год.
		Форма контролю: Залік.
Мова навчання		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПІБ	Джуманюк Любов Миколаївна
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Посада:	Асистент кафедри клінічної медицини
Комунікація із студентами:	тел.: +38 0992691440 e-mail: Dzhumanuk.Liubov@vnu.edu.ua
Розклад занять:	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

1.Анотація курсу. Вивчення ОК «Загальна практика (сімейна медицина)» здійснюється на шостому курсі навчання, коли має місце профілізація відповідна до напряму підготовки. На виконання Листа МОЗ України від 18.04.2011 №08.01-47/706 щодо впровадження у навчальну роботу «Наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю “Загальна практика – сімейна медицина”», яка спрямована на підвищення якості і доступності медичної допомоги для громадян України.

Програма структурована на теми. Загальна практика (сімейна медицина) як навчальна дисципліна:

- а) забезпечує вивчення організаційних засад ПМСД;

- б) сприяє формуванню профілактичного напрямку діяльності майбутніх лікарів з урахуванням можливого впливу на стан здоров'я населення чинників різного походження;
- в) конкретизує методи впровадження формування здорового способу життя в родині;
- г) сприяє навчанню сімейного лікаря основам ведення всіх членів сім'ї впродовж усього життя.

Пререквізити: Загальна практика (сімейна медицина) як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні студентами навчальних дисциплін: внутрішньої медицини, інфекційних захворювань, епідеміології, педіатрії, ендокринології, неврології, онкології, хірургії, офтальмології, отоларингології та інших морфологічних дисциплін і інтегрується з ними.

Постреквізити: Особлива увага у викладенні дисципліни приділяється наступним питанням:

- визначення здоров'я всієї родини;
- первинна профілактика;
- рання діагностика, лікування та вторинна профілактика захворювань на догоспітальному етапі.

2. Мета і завдання освітньої компоненти

Мета: Метою викладання ОК «Загальна практика (сімейна медицина) є кінцеві цілі, що встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до модулю або змістового модулю сформульовані конкретні цілі у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Завдання:

- Забезпечення безперервної індивідуальної (не хворобо-орієнтованої) допомоги, яка є 5 відповідною, безпечною, ефективною і гуманною, починаючи від пропаганди здорового способу життя та профілактики захворювань, ведення гострих і хронічних захворювань, до реабілітації та паліативної допомоги і догляду в термінальних стадіях захворювання.
- Застосування медичних знань в області базових біомедичних, клінічних наук, медичної етики і медичного права в роботі з хворим.
- Міжособистісні й комунікативні навички, які забезпечують ефективний обмін інформацією з пацієнтами та їх сім'ями і спільну роботу з іншими фахівцями охорони здоров'я, науковим співтовариством і громадськістю.
- Навчання протягом усього життя, в тому числі оцінка і використання нових наукових знань для постійного оновлення та поліпшення клінічної практики. –
- Робота в якості керівника, тренера та викладача по відношенню до колег, здобувачів вищої освіти - медиків та іншого медичного персоналу.
- Здатність робити науковий внесок в розвиток і дослідження в обраній галузі медицини.
- Професіоналізм, сміливість взяти на себе відповідальність за здоров'я пацієнтів і спільноти, керуючись етичною практикою і високими особистими стандартами поведінки. Це включає в себе готовність визнати помилку і нести відповідальність за її наслідки.
- Розуміння громадської охорони здоров'я і питань політики в галузі охорони здоров'я. - Можливість співпрацювати з іншим персоналом, який приймає участь в наданні первинної медико-санітарної допомоги, а також як з окремим пацієнтом, так і з сім'єю.
- Здійснювати медичну адвокацію пацієнта і спільноти.
- Мати почуття соціальної відповідальності: розуміти стан здоров'я і потреби громади для того, щоб розробляти і надавати відповідні послуги. Це включає врахування

захворюваності та поширеності хвороб і психосоціальних проблем в суспільстві, в тому числі тих, які стосуються жінок і дітей.

3. Результати навчання (компетентності)

Таблиця 2

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані. ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів. ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання. ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань. ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати найбільш вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз захворювання. ПРН 3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за, пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань. ПРН 4. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики), дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи. ПРН 5. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу. ПРН 6. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі

	необхідності розширення стандартної схеми вмiти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи. ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за додатком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за додатком 2). ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за додатком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу. ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за додатком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вмiти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
--	---

4. Структура освітньої компоненти

Таблиця 3

№ тем и	Назви змістових модулів і тем	Усьо -го	Лек.	Лаб.	Сам . роб.	Конс .	Форма контролю*/Бали Т+УО+ВПЗ
Змістовний модуль 1. Організаційні основи ЗПСМ.							
1.	Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення. Історія впровадження сімейної медицини в Україні.	2		2	2	2	Т(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2.	Система підготовки та постійного навчання лікаря загальної практики в сучасних умовах. Соціальне значення діяльності сімейного лікаря.	2		2			Т(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3

3.	Організація роботи сімейного лікаря. Основи інформаційного забезпечення ЦПМСД, амбулаторій сімейного лікаря. Електронні системи обліку пацієнтів. Телемедицина в практиці сімейного лікаря.	4
4.	Доказова медицина. Протоколи та клінічні настанови в практичній роботі ЛЗП.	4
5.	Методи статистичної обробки результатів медико-біологічних досліджень. Робота з наукометричними базами.	2
6.	Принципи і види медичного страхування, діяльність сімейного лікаря в умовах страхової медицини.	2
7.	Концепція та основні відмінності паліативної медичної допомоги. Основні принципи та методи паліативної допомоги.	2
8.	Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Показники популяційного здоров'я та фактори, які на нього впливають.	2
9.	Контроль факторів ризику основних неінфекційних захворювань. Сучасні методики стратифікація ризику пацієнта.	2
10.	Вакцино- та інша імунопрофілактика – історія, ефективність, організаційне забезпечення. Особливості в умовах пандемії SARS-CoV-2.	4
11.	Профілактична медицина як основа діяльності сімейного лікаря. Скринінгові програми обстеження. Реабілітація.	4
12.	Четвертинні превентивні заходи в профілактичній роботі сімейного лікаря.	4

2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2	2	2	T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3

	Особливості роботи при веденні хворих з соматоформними вегетативними дисфункціями.						
13.	Основи здорового харчування та боротьба з ожирінням. Оцінка стану здоров'я індивідууму.	2		2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
14.	Боротьба зі споживанням алкоголю, тютюнопалінням, гіподинамією. Мотиваційне інтерв'ю в роботі лікаря загальної практики.	2		2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
15.	Системно теоретичні основи сім'ї. Комунікативні та психологічні аспекти діяльності сімейного лікаря.	2		2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
16.	Організація та надання невідкладної медичної допомоги в амбулаторних умовах. Розмежування функцій з закладами екстреної допомоги.	4		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
17.	Засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за змістовим модулем 1.	2		2	2		T(5)+ВПЗ(5)
Разом за модулем 1		48	0	26	18	4	
Змістовний модуль 2. Організація надання первинної медико-санітарної допомоги та невідкладної допомоги в практиці сімейного лікаря.							
18.	Управління хронічними неінфекційними захворюваннями. Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основній серцево-судинній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	4		2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
19.	Виконання сімейним лікарем програм первинної та вторинної профілактики атеросклерозу, артеріальної гіпертензії.	2					T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
20.	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих захворюваннях респіраторного тракту. Програми попередження застудних захворювань. Особливості в умовах пандемії SARS-CoV-2.	4		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3

21.	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при хронічних захворюваннях дихальної системи, в т.ч. при невідкладних станах.	2		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
22.	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з фтизіатричною службою при веденні хворих на туберкульоз.	2					T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
23.	Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях сечовидільної системи.	2		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
24.	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях гастроентерологічній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	4		2	2	2	T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
25.	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях опорно-рухового апарату, в т.ч. з застосуванням комплексної реабілітації.	4		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
26.	Патологія нервової системи в практиці сімейного лікаря. Проблеми знеболення.	2					T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
27.	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з ендокринологічною службою при веденні хворих на цукровий діабет. Патологія щитоподібної залози в загальній практиці.	4		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
28.	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих інфекційних захворюваннях. Взаємодія закладів первинної та спеціалізованої медичної допомоги при веденні хворих з ВІЛ/СНІД.	4		2	2		T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3
29.	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з онкологічною службою при веденні хворих з новоутвореннями, в т.ч. крові.	2		2			T(5)+УО(5)+ВПЗ(5) / 3

30.	Обслуговування дитячого населення лікарями загальної практики. Алгоритми інтегрованого ведення хвороб дитячого віку.	4		2	2		$T(5)+UO(5)+BPZ(5) / 3$
31.	Засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за змістовим модулем 2.	6		2	4		$T(5)+BPZ(5)$
Разом за модулем 2		44	0	20	20	4	
Всього годин / Балів		90	0	46	38	6	5 / 200 балів

Форма контролю*: Т – тести; УО – усне опитування; ВПЗ – виконання практичного завдання; МКР – модульна контрольна робота (Т – тести; УО – усне опитування).

Таблиця 4

Перелік тем лабораторних робіт

Назва лабораторної роботи	Кількість годин
11 семестр	
Тема 1 Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення.	2
Система підготовки та постійного навчання лікаря загальної практики в сучасних умовах. Соціальне значення діяльності сімейного лікаря.	2
Організація роботи сімейного лікаря. Основи інформаційного забезпечення ЦПМСД, амбулаторій сімейного лікаря. Електронні системи обліку пацієнтів. Телемедицина в практиці сімейного лікаря.	2
Доказова медицина. Протоколи та клінічні настанови в практичній роботі ЛЗП.	2
Тема 5. Методи статистичної обробки результатів медико-біологічних досліджень. Принципи і види медичного страхування.	2
Тема 6. Концепція та основні відмінності паліативної медичної допомоги. Основні принципи та методи паліативної допомоги.	2
Тема 7. Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Контроль факторів ризику основних неінфекційних захворювань.	2
Тема 8. Вакцино- та інша імунопрофілактика – історія, ефективність, організаційне забезпечення. Особливості в умовах пандемії SARS-CoV-2.	2
Тема 9. Профілактична медицина як основа діяльності сімейного лікаря Реабілітація. Особливості роботи при веденні хворих з соматоформними вегетативними дисфункціями.	
Тема 10. Основи здорового харчування та боротьба з ожирінням. Оцінка стану здоров'я індивідууму.	2
Тема 11 Боротьба зі споживанням алкоголю, тютюнопалінням, гіподинамією. Системно теоретичні основи сім'ї. Комунікативні та психологічні аспекти діяльності сімейного лікаря.	2
Тема 12. Організація та надання невідкладної медичної допомоги в амбулаторних умовах. Розмежування функцій з закладами екстреної допомоги.	2
Тема 13 . Контроль змістового модуля 1. Засвоєння практичних навичок	2

Тема 14. Управління хронічними неінфекційними захворюваннями. Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основній серцево-судинній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	2
Тема 15. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих захворюваннях респіраторного тракту. Програми попередження застудних захворювань. Особливості в умовах пандемії SARS-CoV-2.	2
Тема 16. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при хронічних захворюваннях дихальної системи, в т.ч. при невідкладних станах. Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з фтизіатричною службою при веденні хворих на туберкульоз.	2
Тема 17. Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях сечовидільної системи. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях гастроентерологічній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	2
Тема 18. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях опорно-рухового апарату, в т.ч. з застосуванням комплексної реабілітації.	2
Тема 19. Патологія нервової системи в практиці сімейного лікаря. Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з ендокринологічною службою при веденні хворих на цукровий діабет.	2
Тема 20. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих інфекційних захворюваннях. Взаємодія закладів первинної та спеціалізованої медичної допомоги при веденні хворих з ВІЛ/СНІД.	2
Тема 21. Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з онкологічною службою при веденні хворих з новоутвореннями, в т.ч. крові.	2
Тема 22. Обслуговування дитячого населення лікарями загальної практики. Алгоритми інтегрованого ведення хвороб дитячого віку.	2
Тема 23. Контроль змістового модуля 2 . Засвоєння практичних навичок	2
Всього	46

Методи навчання:

Пояснювально-ілюстративний (лекції, лабораторні заняття, бесіди), наочний (спостереження, таблиці, схеми), практичний (аналіз ситуаційних задач), словесний (евристична та репродуктивна бесіда), тренувальний (виконання практичних навичок, відтворення техніки обстеження).

Форми та методи оцінювання:

Усне опитування, тестовий контроль, виконання практичного завдання, модульна контрольна робота, залік.

Таблиця 5

5. Завдання для самостійного опрацювання.

№	Теми
Змістовний модуль 1. Організаційні основи та загальні питання ЗПСМ.	
1.	Варіанти організації роботи лікарів загальної практики в інших країнах.
2.	Лікарське самоврядування – його види та перспективи подальшого розвитку.
3.	Вплив сучасних інформаційних технологій на самоосвіту пацієнтів та взаємовідносини з постачальниками медичних послуг.
4.	Міжнародна практика створення клінічних настанов на засадах доказової медицини. Ієрархії доказів в дослідженнях, різновиди похибок.
5.	Пошук наукової інформації в глобальній мережі, в т.ч. наукометричних базах. Авторитетність публікацій в наукових журналах.

6.	Джерела фінансування страхової медицини.
7.	Потреба в паліативній допомозі в популяції. Порядок надання хоспісної допомоги в амбулаторних умовах.
8.	Політика держави у галузі охорони здоров'я. Концепція громадського здоров'я і шляхи його реалізації.
9.	Роль сімейного лікаря в популяризації здорового способу життя. Роль державних програм у боротьбі з НІЗ.
10.	Імунітет: основні поняття, структура імунної системи та її механізми.
11.	Профілактичний огляд згідно Наказу 27.08.2010 №728 та його порівняння з рекомендаціями ePSS (Electronic Preventive Services Selector) від U.S. Preventive Services Task Force .
12.	Класифікація функціональних захворювань органів травлення, сечовидільної, дихальної та серцево-судинної систем. Відмінність психосоматичних розладів від соматоформних вегетативних дисфункцій.
13.	Розрахунок потреби організму в енергії та поживних речовинах. Вплив мікронутрієнтів на стан здоров'я.
14.	Керівництва програми CINDI щодо боротьби з тютюнопалінням та зловживанням алкоголем.
15.	Роль сімейного лікаря в адекватному функціонуванні сім'ї та вирішенні соціальних та медичних проблем.
Змістовний модуль 2. Організація надання первинної медико-санітарної допомоги та невідкладної допомоги в практиці сімейного лікаря.	
16.	Алгоритм дії ЛЗП при гіпертонічних кризах, підозрі на ГПМК, гострому коронарному синдромі, гострих респіраторних розладах та діареї у дітей молодшого віку.
17.	Особливості лікування серцевої недостатності, стенокардії та аритмій в амбулаторних умовах. Антикоагулянтна терапія при фібриляції передсердь (алгоритм CHA2DS2Vas)
18.	Роль дієтичного харчування в профілактиці серцево-судинних захворювань (ССЗ).
19.	Особливості перебігу постгрипозної пневмонії, диференційна діагностика з туберкульозом, еозинофільним інфільтратом, дебютом ТЕЛА.
20.	Дослідження функції зовнішнього дихання. Основні показники спіротесту. Питання клінічного перебігу бронхіальної астми та ХОЗЛ згідно стадій захворювання (за GINA, GOLD). Диференціальна діагностика з фіброзуючим альвеолітом.
21.	Туберкулінодіагностика. Методика постановки і оцінки проби Манту з 2 ТО. Диференційна діагностика пост вакцинної та інфекційної алергії. "Віраж" туберкулінових проб. Категорії дітей і підлітків, яким проводять щорічну туберкулінодіагностику.
22.	Типи гострої ниркової недостатності та основні їх причини. RIFLE та AKIN діагностичні критерії гострої ниркової недостатності. Фактори ризику хронічної ниркової недостатності, патофізіологічні та функціональні зміни при ХНН. Клінічні прояви ХНН. Ускладнення ХНН.
23.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, лікування, профілактика уражень печінки та лікування ускладнень цирозу в амбулаторних умовах.
24.	Загальні принципи діагностики і лікування колагенозів, васкулітів, реактивних артритів. Фіброміалгія в загальнолікарській практиці.
25.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: хвороби Паркінсона розсіяного склерозу, міастенії, бокового аміотрофічного склерозу.
26.	Сучасні протоколи ведення хворих на цукровий діабет в амбулаторних умовах.

27.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: гострих вірусних гепатитів, кору, кашлюка, дифтерії, токсоплазмозу, ерсиніозу, ботулізму, правця.
28.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, принципи комплексного лікування: раку грудної залози, кишечника, шлунка, легень, стравоходу, передміхурової залози, матки, яєчників, шкіри, меланоми, нирок.
29.	Оцінка фізичного, психомоторного, емоційного та соціального розвитку дитини за Наказом МОЗ №149 20.03.2008р. Грудне та штучне вигодовування немовлят.
30.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, принципи комплексного лікування, профілактика: шизофренії, біполярних розладів, епілепсії, опіатної, кокаїнової, амфетамінової наркоманії.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Вивчення освітньої компоненти передбачає постійну роботу студентів на кожному занятті. Середовище під час проведення лекційних та лабораторних робіт є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Студенти не повинні спізнюватися на заняття. Усі студенти на лабораторних роботах відповідно до правил техніки безпеки мусять бути одягненими в білі халати. Перед початком заняття студенти повинні вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).

Студенти повинні здійснювати попередню підготовку до лекційних та лабораторних занять згідно з переліком рекомендованих джерел. До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note) для проходження тестування та роботу з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату медичного факультету.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4-бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижче наведеними правилами.

Освітню компоненту слухають здобувачі протягом 11 семестру. У 11 семестрі здобувачі освіти складають залік (максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність – 200 балів).

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному лабораторному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

Рівень володіння теоретичними знаннями та оволодіння практичними компетентностями, які розглядаються на лекційних та лабораторних заняттях, а також вивчаються здобувачами самостійно, визначається за 4-бальною шкалою відповідно до підсумкових критеріїв, які зазначені нижче.

Оцінка за лабораторне заняття (тему) є середньою арифметичною оцінкою цих трьох видів активності здобувача за 4-бальною шкалою.

Сукупність знань, умінь, навичок, компетентностей, які набуті здобувачем у процесі навчання з кожної теми орієнтовно оцінюється за такими критеріями:

– 5 ("відмінно") – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття,

демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 ("добре") – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 ("задовільно") – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 ("незадовільно") – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Здобувач має отримати оцінку на кожному лабораторному занятті. У разі пропуску лабораторного заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі на консультаціях за графіком відпрацювання лабораторних занять, але не пізніше останнього тижня у відповідному семестрі. Якщо здобувач пропустив більше, ніж 3 практичні заняття, він має отримати дозвіл на їх відпрацювання у деканаті.

Відвідування занять здобувачами є обов'язковим та дає можливість отримати задекларовані у Галузевому стандарті спеціальності 222 Медицина та у освітній програмі «Медицина» загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету) або може бути відпрацьоване на консультаціях відповідно до встановленого порядку.

Формою підсумкового контролю є залік. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні ОК становить 200 балів. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих здобувачем освіти оцінок за 4-бальною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (далі – СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за 200-бальною шкалою таким чином:

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Не- достатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувача за умови, що здобувач виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 200 балів).

У випадку, якщо здобувач набрав менше, ніж 120 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 200. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

У разі наявності диплома молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра) можливе зарахування (перезарахування) певної кількості годин відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин (за попереднім погодженням з викладачем), відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається в команді освітнього середовища Microsoft Office 365 відповідно до Положення про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачу необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально); не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць та ін. необхідно вказувати посилання на першоджерело.

Викладач і здобувач освіти мають дотримуватись ст. 42 Закону України «Про освіту». Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки та Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо з об'єктивних причин заняття пропущене, здобувач повністю відпрацьовує тему лабораторного заняття в присутності лаборанта та чергового викладача, що включає всі види активності здобувача та всі види його оцінювання, передбачені цим силабусом. День та години відпрацювання визначаються графіком консультацій, який оприлюднюється.

У випадку невиконання та не відпрацювання лабораторних робіт студент не допускається до підсумкового контролю та його підсумковий бал за поточний семестр не визначається.

Терміни проведення заліку, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії. У разі не складання іспиту, студент може перездати його двічі.

У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів за залік.

V. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
170–200	Відмінно	A	відмінне виконання
150–169	Дуже добре	B	вище середнього рівня
140–149	Добре	C	загалом хороша робота
130–139	Задовільно	D	непогано
122–129	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–121	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
122–129	
1–121	Незараховано (необхідне перескладання)

Під час переведення та поновлення у Волинський національний університет імені Лесі Українки здобувачів освіти, які не навчалися за кредитно-модульною системою, отримані ними оцінки за 100-бальною шкалою переводяться у шкалу ECTS та 200-бальну шкалу відповідно до таблиці.

Шкала конвертування оцінки здобувачів освіти з ОК з 100-бальної у 200-бальну
систему оцінювання

Оцінка в балах за 200- бальною шкалою	Оцінка в балах за 100- бальною шкалою	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
			оцінка	пояснення
170–200	90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
150–169	82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
140–149	75–81	Добре	C	загалом хороша робота
130–139	67–74	Задовільно	D	непогано
122–129	60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–121	1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

При перезарахуванні підсумкової оцінки з 100-системи оцінювання у 200 з ОК переведення здійснюється за мінімальним значенням.

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. «Алкогольний гепатит», «Аутоімунний гепатит», «Неалкогольна жирова хвороба печінки» - адаптовані клінічні настанови, засновані на доказах за Наказом МОЗ України N 826 від 06.11.2014р. "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах" - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_826Gepatyty/2014_826_nakaz_Gepatyty.pdf
2. «Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах – ведення диспепсії у дорослих» за Наказом МОЗ України N 600 від 03.08.2012р. - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2012_600/22_06_2012_kn.pdf
3. «Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба - адаптована клінічна настанова, заснована на доказах» за Наказом МОЗ України N 943 від 31.10.2013 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2013_943GERX/2013_943_kn_GERX.pdf
4. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги: диспепсія» за Наказом МОЗ України N600 від 03.08.2012р. - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2012_600/19_07_2012_ykpm.pdf
5. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги: гастроезофагеальна рефлюксна хвороба» за Наказом МОЗ України N 943 від 31.10.2013 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2013_943GERX/2013_943_ykpm GERX.pdf
6. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки у дорослих»» за Наказом МОЗ України N613 від 03.09.2014р. - http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2014_613_PeptVyrzka_12paloi/2014_613ykpm PeptVyr.doc
7. ICPC-2 (International Classification of Primary Care): англійська версія - www.kith.no/upload/2705/ICPC-2-English.pdf, російська версія - www.kith.no/upload/2705/ICPC_2-pager_Russian.pdf
8. Index of individual preventive measures from the USPSTF Preventive Services Database.- web-link; <http://epss.ahrq.gov/ePSS/GetResults.do?method=search&new=true>
9. Textbook of family medicine / [edited by] Robert E. Rakel, David P. Rakel.—Ninth edition. 2016. — ISBN 978-0-323-23990-5 - 1447 p. - Режим доступу: https://http://familymed.sbm.ac.ir/uploads/textbook_family_medicine_rakel.pdf
10. The WORLD book of family medicine. - European ed. - Ljubljana : Stichting WONCA Europe, 2015 - ISBN 978-961-281-983-5 - Режим доступу: <https://www.woncaeurope.org/sites/default/files/WorldBook2015.pdf>
11. White book on physical and rehabilitation medicine in Europe – Section of Physical and Rehabilitation Medicine in conjunction with European Society for Physical and Rehabilitation Medicine, September 2006 – 332 p
12. Абатуров О.Є., Височина І.П. (2009) Імунопрофілактика гострих респіраторних вірусних інфекцій на сучасному етапі // Новости медицины и фармации, 17(291): 3–4. (www.mif-ua.com/archive/article/10329).
13. Алгоритм дії лікаря при наданні медичної допомоги дорослим хворим на бронхіальну астму//Укр. мед. часопис. – 2014. - Т. 5 (103) – С.154-167. (<http://www.umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2014/09/BA-1.pdf?upload=>)
14. Атлас інфекційних хвороб / [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарєв та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина. – Тернопіль : ТДМУ, 2010. – 248 с.
15. Бялик О.Й. Основні збудники інфекційного загострення хронічного обструктивного захворювання легень // Український пульмонологічний журнал. — 2008. — № 2. — С. 9-12.
16. ВІЛ-інфекція у дорослих та підлітків КН 2018-134 17.08.2018 -

17. Бабінець Л.С Первинна медична допомога: посібник в 2-х томах. Бабінець Л.С.. Магнолія 2006 – Т1. «Загальні положення, внутрішні хвороби у загальній лікарській практиці» - 580с.; Т2. «Поліпрофільні питання у загальній лікарській практиці» – 424с.
18. Вороненко Ю.В., О.Г. Шекера, Н.В. Медведовська, В.В. Краснов The analysis of problem questions of existing system of training for primary link of health care (the literary review)// Сімейна медицина №3 (53), 2014 - С35-42.
19. Гиріна О.М. Сімейна медицина: Підручник; У 3 кн.- Кн. 1 Організаційні основи сімейної медицини / О.М. Гиріна, П.В. Грішило, Т.Г. Лемзякова та ін.; За ред. чл.-кор АМН України, проф. В.Ф. Москаленка, проф. О.М. Гиріної – К. : Медицина, 2007.- 392 с.
20. Головач І.Ю. Сучасна терапія подагри крізь призму ефективності та безпечності // *Боль. Суставы. Позвоночник*, №2 (18), С. 37-43, 2015 рік. (<http://uldc.com.ua/ru/all-articles/199-suchasna-terapiya-podagri-kriz-prizmu-efektivnosti-ta-bezpechnosti.html>)
21. Еталони практичних навиків для лікарів загальної практики - сімейних лікарів [Текст] : Навч.-метод. посібник / за ред. Ю.В. Вороненка. — К., 2014. — 288с
22. Іванов Д.Д. Інфекції сечових шляхів: лікування гострого циститу (Настанови Європейської асоціації урологів із лікування інфекцій сечових шляхів (EAU, 2012/2013) (скорочений виклад змін)) // "Kidneys" - 2013. - N3 (05) - http://www.mif-ua.com/archive/article_print/36624
23. Інфекційні хвороби у загальній практиці та сімейній медицині/За ред. М.А. Андрейчина. – Тернопіль: ТДМУ, Укрмедкнига, 2007. – 500 с.
24. Інфекційні хвороби: підручник / За ред. О.А. Голубовської. – К.: ВСВ «Медицина», 2012. – 728 с.
25. Капустник Ю. О. Фармакотерапія невідкладних станів у кардіології : навчальний посібник / Ю. О. Капустник, О. В. Власова. – Полтава: Бельдін С. П., 2013. – 333 с.
26. Класифікація функціональних розладів травлення за Римським консенсусом ІУ (2016) (<http://health-ua.com/stati/gastroenterology/samoe-ozhidaemoe-sobyitie-goda-v-gastroenterologii-rimskie-kriterii-iv-funktsionalnyih-gastrointestinalnyih-rasstroystv.html>).
27. Методичні рекомендації з приводу консультування пацієнтів щодо основних засад здорового харчування (згідно з наказом МОЗ України № 16 від 14.01.2013 р.) // Міжнародний ендокринологічний журнал. - 2013. - № 5. - С. 138-147. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mezh_2013_5_23
28. Москаленко В. Ф. Методологія доказової медицини: підручник / В. Ф. Москаленко, І. Є. Булах, О. Г. Пузанова. – Київ : Медицина, 2014. – 199 с.
29. Наказ МОЗ України [02.03.2016 № 152](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця" http://www.dec.gov.ua/mtd/_ihs.html
30. Наказ МОЗ України N 436 від 03.07.2006 „Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Кардіологія"
31. Наказ МОЗ України N 455 від 23.11.2014 „Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при Гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST»
32. Наказ МОЗ України N 597 від 15.06.2016 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при фібриляції предсердь"
33. НАКАЗ МОЗ України від 07.11.2009 № 813 «Алгоритм надання медичної допомоги хворим на пандемічний грип, викликаний вірусом (А Н1/Н1 Каліфорнія)»
34. Наказ МОЗ України від [08.06.2015 № 327](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при кашлі".
35. НАКАЗ МОЗ України від 12.08.2009 року № 590 Про затвердження методичних рекомендацій «Принципи діагностики та лікування хворих на гострі респіраторні вірусні захворювання».

36. [Наказ МОЗ України від 03.03.2016 № 164](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевачії сегмента ST"
37. Наказ МОЗ України від 08.10.2013 № 868 „Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі " Зі змінами наказ 16.04.2014 № 270
38. Наказ МОЗ України [від 10.09.2014 № 638](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному панкреатиті"
39. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 № 90 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника" : АКН та УКП первинної, вторинної медичної допомоги -
40. Наказ МОЗ України від 11.04.2014 № 263 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті" –
41. Наказ МОЗ України від 12.05.2016 №438 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації інтегрованого ведення хвороб дитячого віку
42. Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим на Гострий та хронічний гломерулонефрит з сечовим та нефритичним синдромом. (http://klevancrl.com.ua/moz/doc/Dod_593_1.7.htm)
43. Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим на тубуло-інтерстиціальний нефрит
44. Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим з нефротичним синдромом.
45. Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Нефрологія»» - протокол надання медичної допомоги хворим з артеріальною гіпертензією при ураженні нирок
46. Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Нефрологія»» - Протокол надання медичної допомоги хворим з хронічною нирковою недостатністю (ХНН).
47. [Наказ МОЗ України від 13.06.2016 № 564](#) «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в частині профілактики серцево-судинних захворювань».
48. Наказ МОЗ України від 19.03.2007 № 128 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія»».
49. *Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги».*
50. Наказ МОЗ України від 23.11.2011 № 816 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги на засадах доказової медицини – АКН та УКПМД «Гострий неускладнений цистит у жінок».
51. Наказ МОЗ України від 24.05.2012 № 384 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії».
52. Наказ МОЗ України від 27.06.2013 № 555 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень»
53. Наказ МОЗ України від 02.04.2020 року №762 (в редакції наказу від 20.11. 2020 року №2693) «Клінічне ведення пацієнтів з COVID-19«жива» клінічна настанова».
54. Наказ МОЗ України від 28.03.2020 року №722 (у редакції наказу МОЗ України від 17 вересня 2020 року №2122) «Стандарти медичної допомоги "КОРОНАВІРУСНА ХВОРОБА (COVID-19)»

55. *Онкологія: підручник* / А.І. Шевченко, Г.В. Бондар, І.Й та ін. // Медицина, 2019 - 520с.
56. *Основи внутрішньої медицини. Підручник в 3-х томах.* – Передерій В.Г., Ткач С.М. – Вінниця, Нова книга, 2009.
57. Охорона психічного здоров'я в амбулаторних умовах КН 2017-107 вересень, 2017 http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/AKN_OPZ.pdf
58. Профілактика, діагностика та лікування опортуністичних інфекцій та супутніх хвороб у ВІЛ-інфікованих дорослих та підлітків КНп 2017-124 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/obg/AKN_oport.pdf
59. *Психіатрія і наркологія - підручник* / В.Л. Гавенко, В.С. Битенский, В.А. Абрамов и др.; ... Год: 2015. Количество страниц: 512. ISBN: 978-617-505-422-2.
60. Психічні та поведінкові розлади (синдром залежності) внаслідок вживання опіоїдів КН 2017-102 http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/AKN_PPR_Op.pdf
61. Рекомендації з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності Асоціації кардіологів України та Української асоціації фахівців із серцевої недостатності / Л.С. Воронков, К.М. Амосова, А.Є. Багрій, Г.В. Дзяк та ін. // Укр. кард. журн. — 2014. — № 1 (дод.). — С. 5-44. - http://journal.ukrcardio.org/wp-content/uploads/2013/01D/3_1d_2013.pdf
62. Розробка локального протоколу паліативної медичної допомоги при лікуванні хронічного больового синдрому (методичні рекомендації) (38.16/79.16) - http://mtd.dec.gov.ua/images/doc/LokProt/Met_poliat.pdf
63. Симчич Х. С., С. В. Федоров Безперервний професійний розвиток лікаря як ключовий напрям післядипломної освіти // Вдосконалення вищої медичної освіти, 2017 №2 - С.68-72
64. Сімейна медицина: енцикл.: у 5 т./ ред.: В. Г. Передерій, Є. Х. Заремба. - 2005 - . Т. 1: Внутрішні хвороби: у 2 кн., Кн. 1: Хвороби органів кровообігу. Ревматичні хвороби. Хвороби органів дихання. Хвороби ендокринної системи. - К.: Здоров'я, 2005. - 768 с.
65. Сімейна медицина: У 3 кн. — Кн. 1: Загальні питання сімейної медицини: Підручник для мед. ВНЗ IV рів. акред. Затверджено МОН, Рекомендовано МОЗ / За ред. О.М. Гиріної, Л.М. Пасієшвілі, Г.С. Попік. — К., 2013. — 672 с.
66. Сімейна медицина: У 3 кн.: підручник. Кн. 2. Симптоми і синдроми в клініці внутрішніх хвороб / За ред. О.М. Гиріної, Л.М. Пасієшвілі. - К.: ВСВ «Медицина», 2016. - 456 с.
67. Внутрішня медицина: Порадник лікарю загальної практики: навчальний посібник (ВНЗ IV р.а.) / А.С. Свінціцький, О.О. Абрагамович, П.М. Боднар та ін.; за ред. А.С. Свінціцького. - К.: ВСВ «Медицина», 2014. - 1272 с.
68. Ткаченко В.І. Історія розвитку та сучасний стан первинної медичної допомоги за кордоном та в Україні, нормативно-правова база впровадження сімейної медицини в Україні // СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА №3 (59), 2015 - С12-17.
69. Устінов О.В. Алгоритм дії лікаря при наданні медичної допомоги хворим на ревматоїдний артрит //Укр. медичний часопис. - 2014. - № 4 (102) - (<http://www.umj.com.ua/article/76831/algoritm-dii-likarya-pri-nadanni-medichnoi-dopomogi-xvorim-na-revmatoidnij-artrit?pdf>)
70. Устінов О.В. Лікарі первинної ланки переходитимуть на кодифікацію за ІСРС-2 // Український медичний часопис, 03 липня 2017. - <http://www.umj.com.ua/article/105738/likari-pervinnoyi-lanki-perehoditimut-na-kodifikatsiyu-za-isrs-2>.
71. **Хаустова О.О.** Психосоматичний підхід до порушень вегетативної нервової системи у загальній лікарській практиці// Neuronews. 2016 - №2 - С.35 - Режим доступу: <https://neuronews.com.ua/uploads/files/2016/2-1/1321256216.pdf>
72. Цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих КН 2014-1021 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_1021_CD1_dor/2014_1021_AKN_CD1_dor.pdf
73. Цукровий діабет 2 типу КН 2012-1118 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2012_1118/2012_1118AKN.pdf
74. Черешнюк Г.С., Черешнюк Л.В. «Організаційні основи сімейної медицини» Посібник - Донецьк: Видавничий дім «Заславський», 2014. – 184 с.

75. Чернобровий В.М. , Мелашенко С. Г. *Урсодезоксихолева кислота: клінічна практика (минуле та сьогодення)* // Сучасна ЗП-СМ. - 2014. - № 1. - http://www.vitapol.com.ua/user_files/pdfs/gastro/gas75i14.pdf
76. Чернобровий В.М. Загальна практика - сімейна медицина: основи інформатики, доказова медицина, скринінг-діагностика, диспансеризація, телемедицина [Текст] : (посіб. для студ. - випускників, лікарів - інтернів, лікарів заг. практики - сімейн. медицини) / В. М. Чернобровий. - Вінниця: Діло, 2011. - 83 с
77. Чернобровий В.М. Розділ 3. **Основи інформаційного забезпечення. Застосування телемедицини. Доказова медицина. Скринінг-діагностика та диспансеризація.** В кн: Сімейна медицина: У 3 кн. — Кн. 1: Загальні питання сімейної медицини: Підручник для мед. ВНЗ IV рів. акред. Затверджено МОН, Рекомендовано МОЗ / За ред. О.М. Гиріної, Л.М. Пасієшвілі, Г.С. Попік. — К., 2013. — 672 с.
78. Чернобровий В.М., Мелашенко С.Г., Ткачук Т.М. «Здоров'я, передхвороба, хвороба: медико-соціальні аспекти та оцінка. Фактори ризик. Превентивна медицина» Посібник – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013 – 80с.
79. Швець Н.І., Підаєв А.В., Бенца Т.М., Миронець В.І., Федорова О.О., Маланчук Т.О. Еталони практичних навиків з терапії. Науково-медичних посібник з терапії К.: Главмеддрук, 2005. – 540с.
80. Шуба В.Й. Остеоартроз: рання діагностика та лікування // Укр. медичний часопис. – 2016. - №1(111). – С.59-65.

Інтернет-ресурси

1. <https://guidelines.moz.gov.ua/> -Міжнародні протоколи лікування: переваги для пацієнтів, системи охорони здоров'я та держави
2. <https://www.dec.gov.ua/mtd/home/> - РЕЄСТР медико-технологічних документів
3. <https://www.nice.org.uk/>
4. <https://www.aafp.org/>
5. <https://www.sign.ac.uk/>
6. <http://www.escardio.org/>
7. <http://www.escardio.org/guidelines>
8. <http://www.straghesko.kiev.ua/>
9. www.meduniver.com
10. <http://www.innerbody.com/>
11. www.ncbi.nih.gov/pubmed